

Asistent Korajlić Nedžad, dipl. Kriminalista

PRETPOSTAVKE DJELOVANJA SJB U BORBI PROTIV TERORIZMA.

Pred službu javne bezbjednosti kao profesionalnu i stručnu službu ustavom i zakonom određeno je da obavlja poslove i zadatke koji su pred nju postavljeni, misleći ne samo na borbu protiv najtežih krivičnih djela, već i održavanje javnog reda i mira, zaštita određenih ličnosti i objekata, obavljanje kriminalističko - tehničkih poslova, kontrola i regulisanje saobraćaja, kontrola prelaska preko državne granice, pružanje pomoći drugim državnim organima i dr.

Medu bitne pretpostavke za efikasno i jedinstveno djelovanje službe javne bezbjednosti pri izvršavanju navedenih poslova i zadatak koji su pred službu postavljeni u borbi protiv najtežih krivičnih djela, a samim tim i protiv terorizma između ostalih spadaju:

1. Maksimalna budnost svih ovlaštenih službenih lica u službi i izvan nje i njihova stalna operativno-taktička usmjerenost prema svim oblicima ugroženosti.
2. Plansko i osmišljeno postupanje u cilju realizacije prioriternih zadataka koji proizilaze iz bezbjednosne procjene.
3. Povećanje operativnosti a naročito izbjegavanje kancelarijskog stila i metoda rada.
4. Najšira saradnja sa građanima i drugim faktorima u društvu.
5. Konstantnost djelovanja službe dvadesetčetiri sata sa približno istim intenzitetom u odnosu na procijenjeni stepen opasnosti.
6. Adekvatna kontrola i usmjeravajuća uloga rukovodnih radnika na terenu, a ne samo u službenim prostorijama.
7. Operativno-analičko praćenje sigurnosne problematike ne samo na području policijske uprave i šire već i na užem lokalnom području (mikropodručje).
8. Intezivnija aktivnost u pogledu prevencije kriminaliteta na svim nivoima.
9. Dobro poznavanje vlastitog službenog područja i.
10. Operativna povezanost kako po vertikali tako i horizontali Mup-a federacije i Mup-a kantona, a unutar istih povezanost svih organizacionih jedinica, a time i pojedinca unutar istih, kao i njihovo pravovremeno međusobno informisanje i ispomaganje.

Ovom prilikom posebno će biti usmjerena pažnja na

Dobro poznavanje vlastitog službenog područja

Od strane ovlaštenih službenih lica koje je jedno od osnovnih pretpostavki za uspješno, efikasno i jedinstveno djelovanje službe javne bezbjednosti pri izvršavanju zadataka koji su pred službu javne bezbjednosti postavljeni u borbi protiv najtežih oblika kriminala.

U toku obavljanja svakodnevnih operativno taktičkih poslova ovlaštena službena lica bi stalno trebala da imaju na umu slijedeće:

- Kriminalne grupe stalno su mobilne i čekaju svaku priliku da iskoriste kako bi postigli željeni cilj.
- Kriminalne grupe veoma često imaju dobre veze sa sličnim grupama u inostranstvu što u mnogome otežava rad službe. Te veze većinom u pozadini imaju sasvim drugačiju svrhu kao što je vršenje kriminalnih, subverzivnih i psihološko propagandnih aktivnosti, a da pojedini njeni članovi uopšte toga nisu ni svjesni
- Kriminalitet je iz godine u godinu sve složeniji i pokretljiviji, te ako se ovom problemu ne pristupi planski uz potpuno angažovanje svih ovlaštenih službenih lica kriminalitet će biti neprepoznatljiv i teško dostupan.
- Pošto savremeni kriminalitet nema opštinskih kantonalnih ili državnih granica to nam govori da se na njegovom suzbijanju ne može prići samo na lokalnom nivou već se traži šira akcija.
- Vršenju krivičnih djela veoma često pogoduju drugi faktori koji proizilaze iz nepažnje ili površnosti kako samih žrtava tako i svih drugih koji svojim ponašanjem to omogućavaju. Zato u vršenju svih službi ovlaštena službena lica pored dobijenih zadataka treba da prepoznaju i takve stvari te da svojim savjetima ili prijedlozima utiču da se takve posljedice otklone.
- Treba imati na umu da mnogi kriminalci veoma pažljivo pripremaju svoje akcije te da pritome predhodno vrše opserviranje objekata napada kao i opservaciju patrola.
- Posebno ovlaštena službena lica trebaju da imaju u vidu činjenicu da se bez saradnje sa građanima ne može uspješno riješiti složeniji oblici kriminaliteta a time i terorizma.

Kad uzmemo sadašnju situaciju u federaciji i srpskom entitetu možemo reći da je savremeni kriminalitet iz godine u godinu sve složeniji, bezobzirniji i pokretljiviji, da je prisutna sve izrazitija profesionalizacija i

internacionalizacija jednog značajnog broja kriminalaca i terorista koji u sadašnjim uvjetima otvorenosti granica BiH, migracije stanovništva, velike frekvencije roba i neuvezanosti sistema bezbjednosti u BiH, postaju anonimni, neprepoznatljivi i teško dostupni. Ako se na njihovom onemogućavanju, presijecanju, otkrivanju, hvatanju i uvezivanju sistema bezbjednosti ne bude radilo planski i smišljeno uz puno angažovanje svih državnih službi, a ne samo službi bezbjednosti na svim nivoima kao i međunarodne zajednice, na principu brzog i pravovremenog međusobnog obavješćavanja koordinacije u radu, sinhronizacije akcija i mjera, ekipnog rada i najšire saradnje sa građanima možemo zaključiti da će BiH biti izložena napadima svih oblika organizovanog kriminala, a samim tim i terorizma, mada od toga nismo imuni ni danas.

Kada uzmemo u obzir da se još nije odustalo od podjele BiH od strane mnogih, a da je jedan od metoda subverzivnog djelovanja i vršenja terorističkih akata, postavlja se s pravom pitanje da li je neko uvezo terorizam u BiH mimo volje njenih građana.

Naprijed navedeno podrazumijeva da ovlašteno službeno lice što je moguće bolje upozna mikrobezbjednosno područje na kome obavlja službu, a naročito mora poznavati slijedeće:

1. Poznavanje stanovništva.
2. Poznavanje naseljenih mjesta i objekata u njemu.
3. Poznavanje komunikacija:
 - a) u cestovnom saobraćaju
 - b) u željezničkom saobraćaju
 - c) u riječnom i pomorskom saobraćaju.
4. Poznavanje zemljišta.
5. Poznavanje šuma
6. Poznavanje planina

1. Kada mislimo na poznavanje stanovništva na mikropodručju onda mislimo na to da ovlašteno službeno lice koje pokriva to područje u sklopu pozorničke i patrolne službe mislimo na to da je potrebno da bude upućen u strukturu stanovništva kako po broju tako i po nacionalnoj i vjerskoj strukturi. O nezaposlenima, a posebno licima koja su iz bilo kog osnova interesantna za službu javne bezbjednosti, a koja žive ili rade na tom mikropodručju.

Od naprijed navedenih struktura ovlaštena službena lica bi trebala naročito da upoznaju slijedeće:

- Lica sklōna vršenju svih krivičnih djela prekršaja, asocijalnih ponašanja i sl.
- Lica koja se nalaze pod pojačanom kriminalističkom kontrolom.
- Strani državljani kojima je odobren stalni ili privremeni boravak.
- Službena lica koja po prirodi poslova često kontaktiraju sa službom javne bezbjednosti (inspeksijske službe, carina, čuvari kpd, vojne policije, organi pravosuda, vatrogasci i dr.).
- Penzionisani radnici Mup-a.
- Predstavnike mjesnih zajednica kućnih savjeta.
- Lica koja po svome položaju, profesiji koju obavljaju, znanju i sposobnostima, te drugim subjektivnim i objektivnim uvjetima mogu da uoče i zapaze razne interesantne pojave i događaji koji su za službu javne bezbjednosti interesantni i koje su pogodne sa aspekta pružanja informacija (repcionari, konobari, poštari, trgovci, radnici na benzinskim pumpama, automehaničari, taksisti, šumari, ćobani i dr.).

Zamislimo se samo koliko smo puta prilikom vršenja naše službe imali priliku da od svih ovih kategorija tražimo i u većini slučajeva dobijemo informaciju koja kad se uporedi sa drugim izvršenim provjerama bude od presudne važnosti za rješenje nekog od kriminalnih djela bez obzira da li se radi o djelu sa većom ili manjom društvenom opasnošću.

2. Ovlašteno službeno lice koje obavlja službu na pozornom i patrolnom reonu da bi uspješno i dobro obavljalo svoj posao mora imati informacije: o veličini svog područja, granicama i prostornom uređenju naselja, dijelova grada, nazivima i karakteristikama ulica, trgovima i drugim javnim površinama, o važnijim privrednim objektima, instalacijama i drugim bitnim pozicijama a posebno bi moralo da obrati pažnju na slijedeće:

- Važne privredne objekte.
- Prostore i objekte gdje se okuplja veći broj građana.
- Objekte u kojima su smještene društveno političke zajednice, diplomatsko konzularna predstavništva, vojni objekti i dr.
- Objekti gdje su nastanjeni funkcioneri na svim nivoima.
- Položaji i lokacije bolnica, škola, obdaništa i dr. vaspitne ustanove.
- Studentski i učenički domovi za stanovanje.
- Hotele, konačišta i ugostiteljske objekte.
- Poštama, bankama, mjenjačnicama i dr.

- Prodavnicama za promet oružjem i municijom.
- Objektima koji služe kao mjesto gdje se okupljaju kriminogena lica.
- Objekti gdje se često prodaju ili rasturaju roba sumnjivog porijekla.
- Kulturno istorijskim spomenicima, muzejima i dr.
- Sportskim terenima, parkovima i dr.

3. U vršenju svojih poslova ovlašteno službeno lice, a time i služba veoma često, skoro svakodnevno naročito u urbanim sredinama dođe u situaciju da bez dobrog poznavanja ovog faktora ne bi moglo da funkcioni-
ra te ako dođe do zapostavljanja ove komponente može doći u pitanje normalan tok bezbjednosne situacije na lokalnom, kantonalnom, državnom pa i međunarodnom planu. Kada uzmemo u obzir činjenicu da se organizovani kriminalitet a samim tim i terorizam ne može zamisliti bez korištenja komunikacija kako prilikom priprema, realizacije, te i odlaska sa mjesta kriminalnog događaja, onda sa razlogom možemo reći da je veliki značaj da ovlaštena službena lica službe javne bezbjednosti dobro poznaju sve saobraćajne komunikacije na svom području i to u:

- A) drumskom saobraćaju,
- B) željezničkom saobraćaju,
- C) riječnom i pomorskom i
- D) zračnom saobraćaju

Ovo podrazumijeva naročito poznavanje slijedećih karakteristika za pomenute grane saobraćaja i to :

A

- Saobraćajnu mrežu puteva na užem području sa priključcima na puteve od većeg značaja.
- Stanje i karakteristike puteva (nagibi, usponi, oštre krivine i dr.).
- Važnije objekte na putevima (nadvožnjaci, podvožnjaci, tuneli, mostovi i dr.).
- Frekvenciju prometa na putevima u raznim vremenskim intervalima.
- Autobuske stanice, taxi stajališta.
- Udaljenosti između pojedinih mjesta, redovi vožnje.

B

- Mjesta koja su povezana sa željezničkim saobraćajem.
- Redove vožnje u željezničkom saobraćaju.
- željezničke stanice i usputne stanice i prateće objekte uz prugu.

C

- Mrežu plovnih puteva i redove vožnje plovila.

- Dužinu plovnih puteva i vodostaj u određenim vremenskim intervalima.
- Luke i pristaništa.
- Signalne uređaje sa mjestima gdje su postavljeni.
- Dubinu vode, mjesta pogodna za iskrcavanje, uvale i dr.

D

- Aerodrome i objekte na njima.
- Redove letenja u domaćem i međunarodnom saobraćaju.
- Aero, padobranske, modelarske i druge klubove.

4. Pod ovim podrazumijevamo da ovlašteno službeno lice na području koje pokriva dobro poznaje konfiguraciju, preglednost, ispresijecanost i druge karakteristike zemljišta, kao i znanje orijentacije u prostoru kako neposredno, tako i pomoću topografije, skice i dr. Posebno bi trebao da poznaje slijedeće:

- Mogućnosti kretanja, prilaze, puteve, staze, na području koje pokriva pa i šire.
- Pećine, uzvišenja, klisure, vrtače, kao i druga mjesta pogodna za osmatranje, zasjede, skrivanje i dr.
- Izvore, potoke, bunare, rijeke i dr.

5. Kod poznavanja šuma posebno treba poznavati :

- šumske puteve, staze, tačke za orijentaciju.
- šumske predjele pogodne za zasjede, skrivanja i dr.
- šumska radilišta, šumske kuće i druge objekte.
- Vrste divljači u šumama, lovačka društva, mjesta gdje se vrši nedozvoljena sjeća.

6. Ovlašteno službeno lice na području koje pokriva posebno bi trebalo da poznaje, a što se tiče poznavanja planina slijedeće :

- Prohodne i neprohodne dijelove planina, planinske puteve, staze, prečace i dr.
- Planinske doline, visove, litice, špilje, ovčarske kolibe, planinske domove, planinarska društva i druga mjesta pogodna za zasjede, sakrivanja, osmatranja i dr.

Poznavanjem lokalnog područja koje pokriva ovlašteno službeno lice u vršenju svojih poslova i radnih zadataka u cjelini, veoma je važno ne samo sa stajališta redovnog obavljanja svakodnevnih službenih zadata-

ka, već i sa stajališta uspješnog poduzimanja posebnih operativno-taktičkih mjera i akcija u posebnim situacijama ukoliko do istih dođe, a kao što su ubačene diverzantsko terorističke grupe, organizovane kriminalne grupe i dr. Stoga bi neposredni rukovodioci bili dužni da odgovarajućim rasporedima i usmjeravanjem pozorničke i patrolne službe i drugih službi, omoguće ovlaštenim službenim licima da dobro upoznaju područje na kome obavljaju svoju službu bar u granicama svog područja djelovanja, a poželjno je poznavanje i osnovnih kontura kompletnog područja policijske uprave pa i šire.